

Nimetus **Raeküla Vanakooli Keskus** pärineb 2005. a märtsist ehk ajast, millal selts koostöös linnavalitsuse arengu- ja turismiteenistusega töötas välja ideekavandid Raeküla algkoolihoone restaureerimiseks ja hoone taaskäivitamiseks.

Valida oli lisaks veel „Raeküla Kultuurikeskuse“ ja „Raeküla Linnaosakeskuse“ nimetuste vahel, kuid töögrupp otsustas siiski Raeküla Vanakooli Keskuse kasuks ja seda eelkõige põhjusel, et nimetus väärtustab hoones alates 1912. aastast tegutsenud kooli. Linnaosarahvale ja paljudele teistegi linnaosade elanikele on keskusehoone endiselt teada-tuntud kui koolihoone, mida jääb ka tulevikus rõhutama osaliselt kooli nimetust kandev keskus.

Raeküla Vanakooli Keskuse ametlikuks lühendiks on **RVK**, mida kasutatakse paralleelselt täispika nimetusega.

Esimesteks olulisteks sündmusteks olid...

- 4. august 2006. a AS Pärnu REV andis majavõtmed üle maja haldajale Selts Raekülale;
- 20. august 2006. a Keskust tutvustavate siltide-tänuhvalite ametlik avamine.
- **29.10 - 4.11.2006. a Keskuse avanädal**

Fakte Raeküla linnaosast ja algkoolihoonest

- **1265** - Raeküla linnaosa Pärnu linna koosseisus
- **1617** - Kutsuti Raeküla kohal laiuvat metsa Tabanametsaks
- **1850** - Piirkonnas oli kolm talu, neist üks metsavahi talu.
- **19. saj lõpp** - Muutus piirkond rahvarohkemaks.
- **1885** - Tahkurannast kolis Pärnusse ehitusmeister Jakob Päts, kes tegi piirkonnas lageraiet, müüs palgid, jaotas raiesmiku kruntideks ja müüs need soovijatele. Osadele kruntidele ehitas ka majad peale.
- **1896** - piirkonda jõudis kitsarööpmeline raudtee Valgast
- **1900** - valmis Papiniidus Baltimaade suurim Waldhofi puupapivabrik
- **1919** - Valmib Raeküla kohta uus kaart. Riia maantee ja Merimetsa tänavaga ristuvaid tänavaid nimetatakse joonteks, mida oli kokku 12. Selle järgi asus koolimaja II joonel - Lembitu tn.

Rahvasuus on levinud erinevad nimed Raeküla kohta. Kõige laiemalt Rotiküla nimetus, mille kohta on liikvel mitmesugused legendid. Üks nendest kõneles raehärrast, kes tuli ratsahobusega vaatama, kuidas krundi saanud inimesed end sisse on seadnud, ja nähes ülesharitud maalappe ning paljusid mätaskatusega muldonne, olevat ta öelnud: "Teie olema kui rottid oma pesa kiiresti valmis teinud!" Inimesed, kes seda kuulsid, hakkasid naljatades oma elukohta Rotikülaks kutsuma ja Rotiküla nimi levis ümbruskonnast kaugemalegi.

1919. aasta Raeküla uue kaardi koostaja oli elukutseline maamõõtja ja metsaülem Peeter Päts, kelle ettepanekul pidi linnaosast saama aedlinn MERIMETSA. Rahvas ei võtnud aga nime omaks ja nii jäigi kasutusele RAEKÜLA. Rahvasuus jaotati rahvasuus Raeküla veel mitmeks külaks: Soolikaküla, Kännuküla, Truše küla, Pätsiküla, Tagaküla, Rotiküla.

Praegused nimetused pandi Raeküla tänavatele alles 1960-ndatel muuseumitöötajate poolt.

- **1911** - Asutati Raeküla kooliselts
- 1912 - Valmib Raeküla kahe klassiruumiga koolihoone (ehitusmeister Martin Klein)
- **24.03.1913** - Hariduselu algus Raekülas, AVAAKTUS, koolijuht Martin Jürgen
- 1919 - Kool muutub Pärnu linna VII algkooliks, koolijuht Aleksander Hanšmidt-Helila

Koolijuhataja Hanšmidt-Helilal tuli alustada peaaegu algusest. Koolist oli järel vaid paljas maja, mille lõhutud ukсед-aknad. Ka kõik koolitarbed tuli uuesti muretseda. Samuti tuli palju linnavalitsuse uksi kulutada, et saada koolile puurkaev ja elekter.

Eelmise sajandi kahekümnendatel hakati koolis pidama tasulisi koolipidusid. Peo sissetuleku eest muretseti raamatuid, kappe, õppevahendeid, käidi kevaditi õpilastega ekskursioonil.

- 1921 - Soovijate suure hulga tõttu muutus kool 6-klassiliseks
- 1924 - Asutatakse Noorte Punase Risti organisatsioon ja "Lootuse" ring, mida juhatas A.Helila. Viidi läbi uurimus, mille kohaselt oli koolis 69% luterlasi ja 31% õigeusklikke.
- 1926 - Valmib kooli saal ja jalutusruum - projekteeris Eesti kuulsaim arhitekt Olev Siinmaa
- **31.10.1926 - Saali pidulik avamine**
- 1930 - Alustab tegutsemist noorteselt "Koit", kelle üheks eesmärgiks oli asutada Raeküla raamatukogu
- 1931 - Rajati kooliaed (kaasajal Lembitu 1a hoone asemel)

* Hoones on läbi aegade tegutsenud spordiselts "Tervis", kaluriselts "Laine", tuletõrjeselts, spordiselts "Vaprus ja Tervis"

* Pühapäeviti toimusid kooli saalis kõnekoosolekud, talviti pidas korra kuus jutlust Elisabethi pastor.

* Saalis toimusid rändkino seansid, etendusid rahvateatrit näitemängud (näiteks Pärnu Töölisteatri etendus "Tuulte pöörises" ja peoõhtud lõppesid tantsuga elava muusika saatel.

* Laenuraamatukogu asukohaks oli koolimaja ja laenutajaks ühiskondlikus korras M.Kuldvee. Pärast tema surma A.Helila. Raamatukogu komplekteeriti annetuste või seltsi pidudest saadud raha eest. Kooli tööõpetuse programmi võeti raamatute köitmine. Nii oli 1936. aastaks kogus 360 laste poolt köidetud raamatut. Koolimajas asus raamatukogu 1940. aasta juulini, mil toimus riigipööre.

* **Raeküla kooli ruumes tegutses ka eelkooliealiste laste mängurühm.**

- 1944 - Nõukogude võim keelas seltside tegevuse, kuid kooli saalis hakkas tegutsema **Raeküla Rahvamaja** (Juhataja A.Helila)
- 23.10.1944 - Kool taaskäivitati ja sai nimetuse **Pärnu IV Mittetäielik Keskkool**
- 1944 - Kooli hakkas juhtima Maria Koplaste. Saalis toimusid koosolekud, mis olid tihti poliitilise sisuga.
- 1956-58 - Töötas kooli juures "ülekasvanud" õpilaste klass, kus pandi suuremat rõhku töökasvatusele.

* Kuna rahvamaja asus koolis, siis löid rahvamaja ringide töös agaralt kaasa õpetajad - eriti näiteringi töös. Mängiti "Kauka jumalat", "Kapsapead" jt näidendeid. Tegutses ka lastevanemate segakoor.

- 1960 - Hakkas kooli juhtima Johannes Kivi, põline raekülalane, kes juhtis kooli kuni selle likvideerimiseni
- 1962 - Rajati kooli kõrvale uus õppehoone algklasside maja (Lembitu 1a)
- 1963 - **Kool nimetatakse ümber Pärnu VIII 8-klassiliseks kooliks**
- 1972 - Tunnistati kool 8-klassiliste koolide hulgas parimaks spordikooliks – rändauhind ja rahaline preemia.

1970-ndateks oli poiste tööõpetus Sergei Menšikovi käe all saavutanud tuntuse nii vabariigis kui ka kogu Nõukogude Liidus. Eestist saadeti Uljanovskisse (praegune Simbirsk) 100 kingitust, nende hulgas ka Raeküla poiste näputööd. Poiste tööd jõudsid ka EXPO maailmanäitusele Jaapanis ning töid saadeti ka USAsse. 1972. aastal saadi pronksmedal ja rahaline preemia Moskva Rahvamajanduse näituselt - ikka poiste töö eest.

- 1978/79 õa - Jääb Pärnu VIII 8-klassilisele koolile viimaseks. Õpilaste arv on rekordiline - 427.
- 1.09.1979 - Rivistab Vello Vilipere terve kooli klasside kaupa tühjaks jääva koolimaja ette, et minna rongkäigus vastvalminud L.Koidula nimelisse II Keskkooli.sept
- 1979 - **Kolib hoonesse Pärnu I ja II õhtukeskkool**
- 1985 - Liideti eesti ja vene õhtukeskkoolid - **Hoones hakkas tegutsema Pärnu eesti ja vene osakonnaga õhtukeskkool.**
- 1997 - Hakatakse õpetama vaid üksikuid aineid ja kool nimetatakse ümber **Täiskasvanute Gümnaasiumiks.** 1989 Täiskasvanut Gümnaasium kolib algklasside majja - Lembitu 1a. Vana hoone jääb kasutult seisma.
- 2001 - **Alustab tegutsemist Selts Raeküla, mille eesmärk on vana algkoolihoone taas elule äratada ja taastada selle tähtsus linnaosa seltsi- ja hariduselu keskusena.**

Selline on siis väga lühike kokkuvõte Raekülast ja selle keskmes olnud Raeküla algkooli hoonest. Kokkuvõtte algis pärineb 2004. aastal koostatud Ella Põldsoo ja Riita Tõniste kogumikust "Üheksakümmend aastat hariduselu Raekülas"

RVK 3.09.2006

Olev Esna lühikokkuvõtte leiate: [Kuidas kooliharidus Raekülla tuli](#)

Kodanikuühiskonna Sihtkapital toetab MTÜ Selts Raeküla projekti „Raeküla Vanakooli Keskus - regionaalselt ja rahvusvaheliselt tunnustatud arenduskeskus“